

BESPREKING

Beheer van gewone en grijze zeehonden

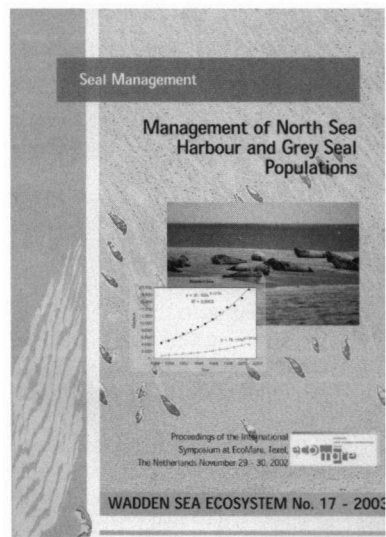
Dit symposium vond plaats 50 jaar na de oprichting van de zeehondenopvang op Texel door het Tessels Museum (1952), nu bekend als EcoMare. In 1966 vond het eerste overleg plaats over het beheer van zeehondenpopulaties in de Waddenzee en de aangrenzende Noordzee. Eén en ander leidde in 2001 tot de aanvaarding van een beheersplan voor zeehonden 'Conservation and management plan for the Wadden Sea seal population 2002 - 2006'. Dit plan behelst de bescherming van de leefgebieden, onderzoek, monitoring, opvang en vrijlating van zeehonden en de voorlichting van het publiek.

Reeds in 1994 was vastgesteld, dat het opvangen en weer uitzetten van zeehonden, uit oogpunt van de bescherming van zeehondenpopulaties, onnodig was. Besloten werd het uitzetten tot een minimum te beperken, hoewel daar in de drie deelnemende landen (Denemarken, Duitsland en Nederland) verschillende normen en regels voor gelden. Denemarken en Duitsland zijn daar wat strikter in dan Nederland, waar een Wetenschappelijk Zeehonden Platform besloot dat het opvangen en uitzetten van zeehonden uit het oogpunt van publiciteit toelaatbaar is. Maar, er wordt nog gesteggeld over de aantallen.

In 1988 decimeerde een virusziekte het aantal zeehonden tot de helft. De populatie herstelde zich goed, maar in 2002 stak het virus wederom de kop op. De eerste resultaten van onderzoek over deze tweede uitbraak werden gepresenteerd.

Na de eerste uitbraak herstelde

de populatie zich goed en werd vitaler dan ervoor: de reproductie was toegenomen, terwijl de mortaliteit was afgenomen. De aantallen namen daardoor in hoog tempo toe. Naar verwachting zal de uitbraak van 2002 hetzelfde beeld vertonen.

Een overzicht wordt gegeven van alle soorten ziekten die in Duitsland in zeehonden zijn gevonden. En een overzicht van onderzoeksresultaten wordt gepresenteerd, onder meer van onderzoek met behulp van satellieten over het gedrag van zeehonden in relatie tot hun foerageergebieden. De samenwerking tussen visserij en andere activiteiten wordt besproken. Het beleid ten aanzien van zeehondenbeheer in de drie betrokken landen komt uitvoerig aan de orde. Dat de ethiek daarbij een grote rol speelt wordt nog eens benadrukt.

Apart wordt aandacht besteed aan hoe er wereldwijd wordt aangekeken tegen zeehondenopvang. Een algemene conclusie is, dat het opvangen en uitzetten van zeehonden voor de overlevingskansen van de populatie volstrekt onnodig is, doordat de populaties sterker uit de epidemieën tevoorschijn komen dan ervoor. Niettemin acht men het uitzetten op kleine schaal van belang om de publieke opinie warm te houden.

Wim Bongers

Seal management. Management of North Sea Harbour and Grey Seal Populations. Proceedings of the International Symposium at EcoMare, Texel, The Netherlands, November 29-30, 2003. Wadden Sea Ecosystem 17: 63 pp.

Het Walvisboek

Het zijn eigenlijk drie boeken tegelijk

Adriaan Coenen van Schilperoord maakte in 1585 een uitgebreid verslag van wat hij zoal tegenkwam aan zeebeesten. Fraaie tekeningen in waterverf in een naïeve, maar buitengewoon levendige stijl met uitgebreid en persoonlijk commentaar, hier en daar een gedichtje, over 'walvissen'. Dat bleef vervolgens ruim vier eeuwen liggen. Pas nu is het gepubliceerd, het origineel telkens op de rechterbladzijde.

Florike Egmond en Peter Mason hebben op de linker bladzijde de zestiende-eeuwse teksten in modern Nederlands vertaald. En Kees Lankester geeft in de kantlijn daarbij een deskundig marien-biologisch commentaar. Opvallend is, dat de afbeelding met beschrijving heel vaak tot op de soort nauwkeurig thuisgebracht kan worden. Vergeet niet dat Coenen twee eeuwen voor Linnaeus leefde.

Zo staat bijvoorbeeld aan het begin van het boek een verhaal over een hil, die in 1534 is

gevangen. Coenen tekent het dier, beschrijft het (inclusief de smaak en het medicinaal gebruik) en maakt melding van een soortgelijk dier dat aanspoelde. Bij de vertaling staat als commentaar dat hier sprake is van een van de vroegst gedocumenteerde meldingen van een tuimelaar, met aanvullende gegevens over het spuiten van diverse soorten walvissen.

In een aparte inleiding geven Egmond en Mason een uitgebreid beeld van Coenen, geïntegreerd in de tijd waarin hij leefde. Ze maken gewag van zijn veelzijdigheid, als visserszoon die het schopte tot veilingmeester van de visafslag en groothandelaar in vis. Hij werd al spoedig expert op het gebied van zeedieren in de ruime zin. In zijn boek weidt hij uit over vangtechnieken, recepten, maar ook over de cultuur en de geschiedenis (hij maakte het begin van de tachtigjarige oorlog mee en de beeldenstorm).

Het boek zelf gaat over 'walvissen'. Hiermee worden, behalve walvissen, ook andere zeewe-

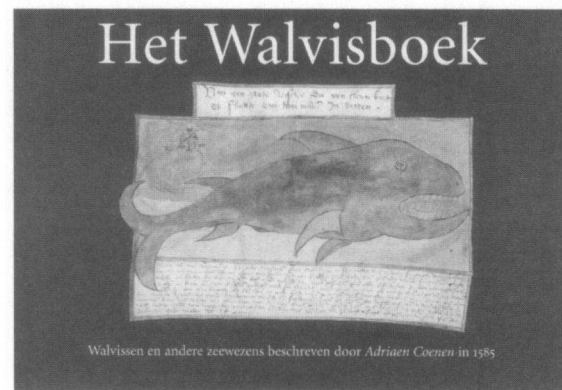
zens bedoeld, zoals zeehonden, vissen, inktvissen, zeewormen, zee-egels, zeesterren, zeenetelen, zeeomkormers en ga maar door.

Verhalen en afbeeldingen uit de tweede hand neemt hij ook op, met een uitgebreide bronvermelding en soms kritische opmerkingen erbij. Op die manier vat hij de kennis van die tijd samen, wat het boek tot veel meer dan een persoonlijk relaas maakt. Het best is Coenen bij de dieren die hij zelf heeft gezien.

Het geheel is een kostelijk boek geworden om in te bladeren, te kijken en te lezen, met veel wetenswaardigheden. Een aanrader, niet alleen voor historici en zeedierliefhebbers.

Marius den Boer

Florike Egmond, Peter Mason & Kees Lankester (eds), 2003. Het walvisboek. Walvissen en andere zeebewezens beschreven door Adriaan Coenen in 1585. Walburg Pers, Zutphen. xvi + 208 pp. ISBN 90.5730.282.9 €39,50.

Kerstcadeau: Zoogdieren van West-Europa

De KNNV Uitgeverij heeft besloten de veldgids Zoogdieren van West-Europa te herdrukken. Deze zal begin december verschijnen en onder andere via de VZZ- winkel te koop zijn.

De prijs voor leden is €26,95, voor niet-leden €29,95. De verzendkosten bedragen €3,50. Een leuk Kerstgeschenk voor al die mensen die al jaren op deze herdruk wachten.